

Töröcsik Mari: „Ha erőre kapok, megyek vissza játszani! Hiszen ez az életem.”

Jean Cocteau és Tennessee Williams kézcsoéja

Mari Töröcsik: *“If I get better, I will go back to play! This is my life!”*

Kisses on the hand by Jean Cocteau and Tennessee Williams

Saját készítésű brokkolikrémlévessel és kedvenc sárga rózsáival leptük meg a Nemzet Színészét velemi nyaralójában. Töröcsik Mari volt szíves fogadni bennünket, néhány héttel azután, hogy bahaengedték a szombat-helyi Markusovszky kórházból.

– Meg ne próbálja! – fenyegetett tettetett szigorral, mosolyogva, kezét elrántva a művésznő, amikor kézcsoékkal próbáltam üdvözölni.

– Ezt már egyszer eljátszotta! Tudja, hogy nem szabad! – utalt Mari egy korábbi találkozásunkra, amikor sikerült ez az akció, pedig közismert, a művésznő nem szereti, ha megérintik, legyengült immunrendszere miatt legfeljebb csak a hátát lehet megsimogatni. S akkor bizony kaptam is egy szolid nyaklevest. Mari bevacokolódott kedvenc helyére a nap-pali kanapéján, gondozója, az öt éjjel-nappal vigyázó Ildikó megigazgatta párnáit, és már is élénken kérdezősködött.

– Halljam, mire kíváncsiak, miért törtek így rám? – zsörtölődött mosolyogva.

■ **Hogy mire vagyunk kíváncsiak? Hát a drága művésznőre, kedvencünk-re, akiért egy ország aggódott, lélegzet-visszafojtva. Hogy érzi most magát, hogy végre itthon van?**

– Megint visszajöttem! Most már harmadszor. Nem olyan könnyű ám engem leírni. Megszakításokkal közel egy évet töltöttem kórházban. Ez túl sok volt nekem. Tudja,

én olyan vagyok, hogy még a klinikai halálból is visszahoztam magam. Most legutóbb kétoldali tüdőgyulladásom volt. Ebbe elvileg bele kellett volna halnom. Azért is vigyázok, hogy meg ne fázzak, mert az végzetes lehet.

■ **Sok mindent összeírtak önről, pedig nem is nyilatkozott. Olyan is megjelent, hogy már meg is halt!**

– Szerencsére még élek! Nem adom meg magam, olyan könnyen. Annak idején, még az ezredforduló előtt, amikor először voltam a klinikai halál állapotában, az ismert színi-kritikus Molnár Gál Péter, azaz Emdzsi már előre megírta a nekrológom. Azzal az indokkal, hogy ha egy nagy művész meghal, nem lehet a méltatással két napot várni, azonnal meg kell jelentetni. Persze nem mutatta meg a búcsúztató szövegét. Hiába kértem, nem adta oda, máig nem tudom, mi volt benne.

■ **Amikor kezdte a pályát, nem egyszerűen szép, de gyönyörű lány volt. Olyan mint Katharine Hepburn. Minden férfi szerelmes volt önbe!**

– Á! Én soha nem éreztem szépek magam. Évtizedekkel ezelőtt a fotóművész, a magyar fotográfia nagyasszonya, Keleti Éva csinált egy kiállítást a képeimből. Mielőtt nyitott volna a tárlat, megengedte, hogy végignézzem az anyagot. Sétáltam a képek között. És rácsodálkoztam magamra. Jé! Itt szép vagyok!

Töröcsiket többször külföldi filmfesztiválra meghívták, persze kezdve a leghíresebb európaival, Cannes-nal, ahol megkapta a legjobb női alakítás díját, a zsűri különdíját és életműdíját, Robert De Níróval megosztva – hatalmas ünneplésben volt része.

We surprised her with home-made broccoli cream soup and with her favourite yellow roses in her holiday home in Velem. Actress of the Nation, Mari Töröcsik was kind enough to receive us after she had been released from the Markusovszky Hospital in Szombathely a few weeks before.

Don't even try it! – she pretended to be threatening as she pulled her hand smiling when I wanted to kiss her hand to greet her.

– You have tried it once! You know you shouldn't! – she referred to a previous meeting, when I managed to do it, although it is well-known that the actress doesn't like to be touched because of her weakened immune system, so maybe her back could be touched only. And even then I got a mild slap on the face. Mari took her favourite place on the sofa in the living room, her nurse, Ildikó, who takes care of her day and night set the cushions right and the actress began to ask questions immediately.

– So what is it that you want to know? Why have you come upon me? – she was nattering with a smile.

■ **What we would like to know? Well, You, the favourite actress, about whom a whole country had worried. How do You feel now that You could finally come home?**

– I've come back again! For the third time. It is not so easy to get rid of me. With shorter breaks I have spent nearly a year in hospital. It was too much for me. You know I am the kind that I brought myself back even from the clinical death. Last time I had double pneumonia. Theoretically I should have died of it. That is why I am careful not to catch a cold, because that could be fatal.

■ **A lot of things have been written about You, although You have not given any interviews. Some news said You were dead!**

■ **Hogy érezte magát fiatal főiskolás lányként a nemzetközi sztárforgatagban, a legelőkelőbb környezetbe csöppenve?**

– Nyolcszor voltam Cannes-ban! A legelőcsább helyeken forogtam, s örökké sajnáltam, hogy nem tudtam nyelveket. Négy nyelven tudtam mondani, hogy csak magyarul beszélnek! Sok barátom lehetett volna, ha tudok velük beszélgetni. Például Cannes-ban a szállodában beszállt a liftbe az osztrák világsztár Maximilian Schell, és amikor meglátott, lelkesedett: Mari! Mari! Törőcsik Mari! Ölegetett, puszilgatott. Máskor a híres sétányon, a Croisetten sétáltam, hátulról valaki megveregette a vállam és rám kiállt, ki vagy kérdeztem? Jean Cocteau! (A világhírű francia rendező, író, festő, színész. – A szerk.) Egy fogadáson a cannes-i zsűri elnöke, a világhírű amerikai drámaíró Tennessee Williams csókolt kezem, s gratulált a legjobb női alakításom díjához.

■ **Ha már a kézcsofnál tartunk, hogy is volt az a másik kézcsof, amit a francia új hullám emblematikus figurájától, Francois Truffaut világhírű filmrendezőtől kapott? S aki ódákat zengett önéről?**

– Nagyon kedves volt, ölegetett, puszilgatott ő is, és azt mondta: ha itt van a Törőcsik, minek ide Brigitte Bardot?

■ **Felvetődik a kérdés! Miért nem maradt kint? Hiszen világkarriert csinálhatott volna, de európaiat biztosan.**

– Az egyik leggazdagabb francia producer, aki magyar származású volt, kapacitált is rendszeren, hogy maradjak kint, egy év alatt világsztárt csinál belőlem. „Dehogy maradok, mondtam. Nekem az a hivatásom, hogy színész vagyok, én nem sztár akarok lenni. Még filmet csak csinálhatnék itt, de színpadon játszani csak Pesten, a Nemzetiben tudok.”

■ **Törőcsik Mariba sokan voltak szerelmeseik, s nem csak az itthoni férfiak rajongtak a művésznőért. Ha jól tudjuk az óceánon túlról is akadt kérője!**

– Igen. Többek között egy amerikai milliós fiatalember is el akart venni. Megvásárolta az összes fellelhető filmkópiámat és otthon azokat nézte. Mint később megtudtam, teljesen belém habarodott. Eljött Amerikából Karlovy Varyba egy filmfesztiválra, hogy megismerkedjen velem. Találkoztunk is, s bár őszintén bevallom én is vonzódtam hozzá, elmondtam neki, hogy én csak itthon

– Fortunately, I am still alive! I don't give myself so easily. Before the millennium, when I was in the state of clinical death for the first time, the famous theatre critic, Péter Molnár Gál wrote my necrology in advance. His reason was, that if a great artist dies, one cannot delay two days with the appraisal, it has to be published at once. Of course, he didn't show me the text. I kept asking for it in vain, so I don't know what he wrote in it.

■ **When You began Your career, You were more than pretty, You were beautiful. Just like Katharine Hepburn. Every man was in love with You!**

– Oh, come on! I have never felt beautiful. Decades ago the great woman of Hungarian photography, Éva Keleti made an exhibition of my photographs. Before it was opened she let me see the collection. I was walking among the pictures, and I got astonished by myself. There I was beautiful!

Mari Törőcsik was invited to dozens of international film festivals. At the most famous European one in Cannes she got the best actress award, the award of the jury and a lifetime achievement award together with Robert de Niro. She was hugely celebrated.

■ **How did a Young academy student feel among the international stars in a highly elegant environment?**

– I have been to Cannes eight times! I visited the most elegant places, and I always regretted that I couldn't speak any languages. I could say in four languages that I only spoke Hungarian! I could have had many friends if I had been able to talk with them. For example, in Cannes the Austrian star, Maximilian

Schell got into the same lift with me. When he saw me he got very enthusiastic: Mari! Mari! Mari Törőcsik! He hugged me and kissed me. Another time I was walking on the Croisette, when somebody patted on my shoulder from behind and shouted at me. "Who are you?" – I asked. "Jean Cocteau!" At a reception the world famous American playwright, Tennessee Williams kissed my hand and congratulated on my best actress award.

■ **As You mentioned that kiss on the hand, there was another one from the emblematic figure of French new wave, world famous film director Francois Truffaut. He praised You highly. How was it then?**

– He was very nice. He also hugged me and kissed me and he said: "If Törőcsik is here, who needs Brigitte Bardot?"

■ **So there is the question why You did not stay there? You could have had a world career, or at least a European one.**

– One of the richest French producers, who was of Hungarian origin, kept persuading me. He said if I stayed he would make a star of me within a year. "I won't stay" – I said. "I am an actress by profession, and I don't want to be a star. I could make films here, but I can only play on the stage in Budapest at the National Theatre."

■ **Many were in love with Mari Törőcsik, and not only Hungarian men adored the actress. As far as it is said, there was somebody from overseas, who proposed to You.**

– Yes, it is true. Among others a young millionaire wanted to marry me. He bought

lehetek jó színész. Végül is nem bántam meg, hogy nem lett unatkozó milliomosné a tengerentúlon belőlem.

■ **Ha nem vagyok indiszkrét, elmondanád, hogy végül is mi lett a bimbózó kapcsolatból? Hiszen azóta már eltelt egy fél évszázad.**

– Szerelmesek voltunk egymásba! Legegyen elég ennyi!

■ **Őn a legtöbbet díjazott magyar színésznő. Meg sem kíséreljük összerendezni elismeréseit, csak néhányat a fontosabbak közül: kétszeres Kossuth-díjas, kétszeres Jászai Mari-díjas, Balázs Béla-díjas, a Nemzet Művésze díjas, a Nemzet Színésze, a Halhatatlanok Társulatának örökös tagja, Prima és Prima Primissima díjas és akkor a ti-**

all the copies of my films that he could find and he kept watching them at home. Later I learned that he was head over heels about me. He came from America to Karlovy Vary to a film festival to get to know me. We met, and although I found him attractive, I told him I could only be a good actress at home. Finally I didn't regret not to have become a bored wife of a millionaire overseas.

■ **May I ask You how that nice beginning of that relationship was going on? Half a century has passed since then.**

– We were in love with each other. I think that should be enough.

■ **Of the Hungarian actresses You have received the most awards. It is not possible to list all of them, so just a few are to be mentioned: twice Kossuth Prize winner, twice Jászai Mari Prize winner, Balázs Béla Prize winner, Artist of the Nation, Actress of the Nation, member of the immortal artists' company, Prima and Prima Primissima Prize winner not to mention the 13 lifetime achievement awards and other civil awards.**

– That is right. And I am a highly esteemed actress not only in Hungary but also in Eastern Europe. So what else I could wish for? I have received everything, and I am slowly leaving life behind. You know what, I lost one of my Kossuth Prizes. When actress Hilda Gobbi was arranging the actors' museum, she got many awards to be put on display and then she gave me another Kossuth Prize.

zenhárom életműdíjról és egyéb polgári kitüntetésekéről még nem beszéltünk.

– Így igaz, és nemcsak Magyarország, de Kelet-Európa legjobb elismert színésznője vagyok. Úgy hogy mit akarhatnék még? Mindent megkaptam, már lassan kimegyek az életből. Képzeld, az első Kossuth-díjamat el is vesztettem. Amikor Gobbi Hilda rendezte be a színészmúzeumot, egy csomó díjat kapot, hogy kiállíthassa, s akkor adott egy másik Kossuth-díjat.

■ **Megkerülhetetlen és álszent dolog lenne, ha nem kérdezném, az előbbi megjegyzésére reflektálva, hogy milyen ma a viszonya az étellel? Sokat gondol az elmúlásra? Megbarátkozott a halál gondolatával?**

– Nem gondolok az elmúlásra, de nem tudok megbarátkozni a halál gondolatával.

■ **It is rather unavoidable and would be hypocritical if – reflecting on Your previous remark – I didn't ask You what Your relationship with life is like. Do You think a lot about passing away? Have You got used to the thought of death?**

– I don't think about passing away and I cannot get used to the thought of death. When it is my time, I hope I will find mercy.

■ **What else would You like to do or experience? Or putting it in another**

Amikor Acapulcoba hívták fesztiválra, itthon a Katona József Színházban, amely akkoriban a Nemzeti kamaraszínháza volt, épp egy új darabot próbált. Szó sem lehet róla, hogy Major Tamás elengedje külföldre. Olyan színészlegendákkal próbált, mint Básti Lajos, Szörényi Éva, Lukács Margit, Gobbi Hilda. Várkonyi Zoltán volt a darab rendezője. A direktor, Major csípősen kérdezte Marit: Mondja kisasszony! Nem kellene eldönteni, hogy sztárocskák akarunk lenni, vagy végre megpróbálna színész lenni? A darab rendezője Várkonyi is rádörrent: Nem tudja felfogni, hogy kikkel próbál? „Észre vettem, hogy Major a hátam mögé kacsint –, folytatja a Mari történetet –, hátra néztem, hát ott térdepelt mögöttem, Básti, Lukács Margit, Gobbi, Szörényi és együtt kántáltak Majornak: Tisztelt igazgató úr! A kis színésznő szerepét felváltva próbáljuk, egy szocialista brigád felajánlásaként, azért hogy a kisasszony ki tudjon menni! Elkezdtem zokogni, ők meg röhögtek, hát így jutottam ki.”

Ha majd el kell mennem, legyen kegyes hozzám a sors.

■ **Mi az, amit szívesen megcsinálna még vagy átélne? Vagy másképp fogalmazva. Mi elvégzendője van még a bakancslistáján?**

– Többször voltam Amerikában és jó néhányszor átrepültem New York felett. De a Nagy Almában sosem jártam. Pedig nagy vágyam volt, hogy meglássam ezt a világvárost, de erről már letettem. Nem bírnék végig egy ilyen hosszú repülőutat. A másik ilyen álmom Kína lett volna. Ma már csak addig megyek, amíg gyalog haza tudok jutni! Nézze, 83 éves leszek idén. Öreg vagyok és elfáradtam. Persze ha erőre kapok, megyek vissza játszani! Hiszen az életem.

Dévai Kovács Gyula

way: What else have You got on Your bucket list?

– I have been to America many times and I have flown over New York a few times. But I have never been to the Big Apple. Although I wanted to see that cosmopolitan city, yet I have given up that wish. I would not be able to have such a long flight. Another dream of mine was China. But today I only go as far as I can come home on foot. Look, I will be 83 this year. I am old and tired. Of course, if I get better, I will go back to play! Because that's my life.

When she was invited to a festival in Acapulco, she was rehearsing a new play in the Katona József Theatre, which was the chamber theatre of the National Theatre at that time. It was out of question that Tamás major would let her go abroad. She was rehearsing with such great actors like Lajos Básti, Éva Szörényi, Margit Lukács and Hilda Gobbi. The play was directed by Zoltán Várkonyi. The director, Tamás Major asked her poignantly: "Tell me Miss! Shouldn't you decide if you want to be a starlet or try to become an actress at last?" The director of the play, Várkonyi added: "Cannot you see who you are rehearsing with?"

"I noticed, that Major was winking behind me" – Mari Törőcsik continues the story. "I looked back, and I could see Básti, Margit Lukács, Gobbi and Major kneeling, and they recited together to major: "Dear Director, we will rehearse this young actress' role in turns as an offer form a socialist brigade so that the miss could go abroad!" "I started to cry, they were laughing, so that's how I could go."